

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2011. január

- Zsid 3, 7–8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

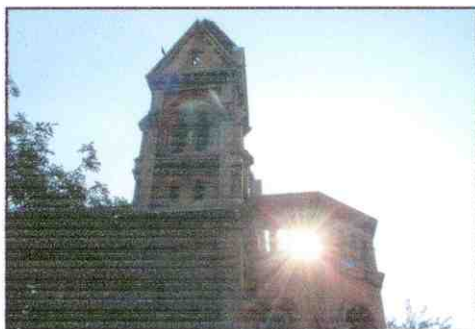
Ittész János (a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke)

Legyőzött győzők

2011 igéje:

Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat a jóval. (Róm 12,21)

Ez az év is jól kezdődött! Hiszen már újév ünnepének igehirdetési alapigéje is – ha jól értettük – kiválthatta sokunk ellentmondását, tiltakozását. Mert ne feledjük, a kétféle házépítőről szóló példázat (Mt 7,24–27) nem bízza ingatag memóriánkra vagy találékony fantáziánkra, melyek is azok az igék, amelyeknek hallgatása és cselekvése tesz okos házépítőkké bennünket. Nem

lehet eltekinteni ugyanis attól, hogy a *Hegyi beszéd* záró szakaszát hallgattuk az új esztendő első istentiszteletén. S arra azért ugye emlékszünk, hogy ott pl. ilyen igéket is olvasunk: *Ne szálljatok szembe a gonosszal, hanem annak, aki arcul út jobb felől, tartsd oda a másik arcodat is. Ha valaki pereskedni akar veled, és el akarja venni az alsó ruhádat, engedd át neki a felsőt is. (Mt 5,39–40)*, és még ez is: *Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket (Mt 5,44)*.

És most itt van az év igéje is! Tehát nemcsak az évkezdő istentiszteleten kellett ilyesmiket hallanunk, hanem az egész évre kapott lelki útravaló is ilyen, az emberi logika szerint eleve sikertelennek ígérkező feladattal terhel meg bennünket. Igaz, azt könnyű belátni, és napi tapasztalataink is ezt mutatják, hogy a rosszért rosszat meg az ahogyan te nekem, én úgy neked az ördögi kör rabságából nem enged szabadulni. De

hogy a rossz jóval, a jóval legyőzhető lenne? – ezt természetes emberi logikánk nehezen tudja elfogadni. Annyira nem, hogy legtöbbször még kísérletet sem teszünk arra, hogy kipróbáljuk: talán mégis, ahogy azt manapság sokszor mondjuk, *működik a dolog*. A negatív tapasztalatok és előítéletek gáttá lesznek bennünk és közöttünk. És így bizony mi magunk leszünk az első küzdőtérre, ahol pedig még-

iscsak győzhet a jó a rossz felett. Isten jósága a mi rossziaságunk, keménységünk és emberi kapcsolatokat gyógyulni nem engedő revánsvágyunk felett. Ez az evangélium ebben az igében: ő győz először bennünk, értünk, és ha igéjének napiparancsát engedelmesen követjük, láss csodát, még általunk is! Erre csodálkozik rá János apostol is, amikor így szól: *Mi azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket! (1Jn 4,19)*

Néhai Karner Károly professzor Római levél-kommentárját idézem: *Ez a jóság nem tehetetlenség a bűnnel a gonosszággal szemben, aminek a világ sokszor nézi: ellenkezőleg, igazában csak ez a jóság tudja legyőzni és megtörni a gonosszást. Az erőszak vagy bosszúállás, mellyel az ember a gonosszra természete szerint válaszolni szokott, csak újabb erőszakot és gonosszást támaszt. Csak a jóság gyűjt az ellenség fejére „izzó szenet”, ez szégyeníti meg úgy, hogy lehetővé teszi neki egyúttal a bűnbána-*

*tot és megtérést.*¹ Mert ne feledjük, Jézus Krisztus egyháza győzelmeinek ez a hivatása, feladata: a gonoszt ugyan *le* kell győzniük, de a gonosz szolgáltságában szenvedő embertársat *meg* kell győzniük, hogy előtte is nyitva áll a Gonosz hatalmát legyőző jó Isten szeretetének ajtaja. Ha így helyesen értjük az év igéjét, akkor ez igazán erős buzdítás missziói szolgálatunk hűséges és céltudatos végzésére.

Van itt még valami, amire jó lesz odafigyelni. Így olvassuk az év igéjében: *te győzd le a rosszat A JÓVAL!* Ahányszor csak ezt az igét olvasom, Mk 10,18 (és Lk 18,19) jut eszembe. A gazdag ifjú történetében ezt mondja Jézus Urunk: *Miért mondasz engem jónak? Senki sem jó az egy Istenen kívül.* Ezért 2011 igéjét én nem is tudom másként érteni: a jóval való győzelem ígérete Isten segítségét, a bűn és a halál felett aratott győzelmét ígéri nekünk is. Ő az a jó, aki nekünk ajándékozta Jézus Krisztust, akivel győzhetünk, aki velünk van küzdelmeinkben, aki győzelmének részeseivé tesz bennünket.

Hagyjunk fel tehát magányos próbálkozásainkkal! A *Reményik Sándor* Kegyelem című versében említett *lehetetlenség konok falán* csak egy valami üthet átjárót, és nyithatja meg győzelmünk útját. Ha a mi szívünkben fakad fel a jól ismert ének győzelmű kiáltása: *Légy áldott, Jézusom, mert győztél bennem!* (ÉÉ 374,4)

¹ KARNER KÁROLY: ISTEN IGASZÁGA – PÁL APOSTOL LEVÉLE A RÓMABELIEKHEZ, GYŐR, 1942., 93. old.

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
főbb információi, eseményei**

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület
2011. évi eseménynaptára:**

- január 8. rendkívüli közgyűlés – Révfülp
- február 26. egyházkerületi nap – Pápa
- április 2–3. egyházkerületi konfirmandustalálkozó – Sopron
- április 16. egyházkerületi közgyűlés – Celdömök
- május 22. egyházkerületi kórustalálkozó – Sopron
- május 28. egyházkerületi (országos) missziói nap – Zalaegerszeg
- június 11. nyugdíjaslelkész-találkozó – Győr
- június 14–16. lelkészevangelizáció – Gyenesdiás
- június 25. püspöktátás – Győr
- augusztus 23–25. munkavégző lelkésztalálkozó – Bonyhád
- szeptember 16–17. gyülekezeti elnökségek konferenciája és munkatársképző nap – Révfülp
- október 7–8. pedagóguskonferencia – Kőszeg
- november 12. egyházkerületi közgyűlés – Győr

- Győr, 2011. január 22. szombat – Luther-olvasókör
Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom január 22-én, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Isó Dorottya szervezők

Luther-konferencia 2011 – Révfülp, január 28–29.

A Magyarországi Luther Szövetség és az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ közös szervezésében szeretettel hívunk minden érdeklődőt az oktatási központunkban

2011. január 28–29-én tartandó Luther-konferenciára.

(Kezdés pénteken 18 ó., befejezés szombaton 17 ó.)

Az áhitatok szolgálatát Isó Dorottya veszprémi lelkész, a konferencia háziasszonya végzi. A záróistentisztelet liturgusa és igehirdetője Ittész János püspök.

Előadások: Dr. Fabiny Tibor: Minden ember teológus, Luther teológiafelfogása. Dr. Hafenscher Károly: Továbbadjuk-e az imádság stafétabotját? – Luther a közösségi imádság hagyományos formáiról. Véghelyi Antal: Szabadság, de mire, kötöttség, de kihez? Luther: Az egyház hét ismertetőjele – csoportmunka, Luther-szövegeket olvasunk és beszélünk meg. Bevezeti Weltler Sándor.

Jelentkezni lehet: revfulop@lutheran.hu (8253 Révfülp, Füredi út 1) A jelentkezőknek részletes információt és előkészítő anyagot küldünk!

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben
történő püspökválasztás 2011. évi menetrendje:**

- Január 8. Révfülp, a püspökjelöltlistát jóváhagyó közgyűlés
- Március 17–27. között a püspökválasztás első fordulója
- Március 31. jegyzőkönyvek megküldésének határideje a kerületi szavazatszámláló bizottsághoz
- Április 29–május 8. között a püspökválasztás második fordulója (Ha szükséges!)
- Május 12. jegyzőkönyvek megküldésének határideje a kerületi szavazatszámláló bizottsághoz

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

**A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja**
Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

**Lapunk legközelebbi száma
2011. február 12-én
jelenik meg**

„Misszió és egység”

a 2011-es ökumenikus imahét témája

Január 16. és 23. között tartják a nemzetközi imahetet a keresztyének egységéért. Ebben az évben az Apostolok cselekedeteiről írott könyv „...kítartottak az apostolok tanításában, ...” (ApCsel 2,42) mondata ihlette az imanyolcad témáját.

MEGHÍVÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a Révfülpön 2011. január 8-án (szombaton) 10 órakor kezdődő rendkívüli gyűlésre tisztelettel és szeretettel hívjuk. Helyszín az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ tanácsterme (Révfülp, Füredi út. 1.).

A közgyűlés nyilvános, melyre minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Erős vár a mi Istenünk!

Győr, 2010. december 1.

Szabó György
egyházkerületi felügyelő

Ittész János
püspök

**Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri
gyülekezeti tagjainkat és minden
– egyházunk szolgálatát támogató –
adózó állampolgárt, hogy adójuk
egyházak részére felajánlható 1%-át a
Magyarországi Evangélikus Egyház
részére ajánlják fel, melynek technikai száma:**

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Liccum)
Felelős kiadó: Tölli Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 900 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 40 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok

32. A szivárvány

Megragadó, soha meg nem unható természeti jelenség. A vihar fetele felhői elta- karodóban vannak, a levegő még szinte tel- litve a zápor vízpárájával, a nap ismét teljes erejével süt, és közben csodálatos, sokszínű iv borul a horizont fölé. Még akkor is gyö- nyörű ez a látvány, ha házrengeteg vagy domborzati viszonyok csak egy darabkáját engedik látnunk.

A Szentírás csodálatlaltal és tisztelettel be- szél a teremtett világ természeti jelenségeiről is, de ezeket mindig a Teremtővel való kap- csolatokban szemléli. Gondoljunk csak a 104. zsoltárra, vagy a protestáns bibliafordí- tásokban nem szereplő „Három ifjú énekére” (Dán 3.), amely esőt, harmatot, szelet, zá- port, hőséget, fagyot, felhőt, villámot, hal- mot, hegyet, forrást, folyót, tengert, halat, madarat, vadat és háziállatot az emberrel és Isten népével együtt nógat a Teremtő dicsé- retére. Lehet, hogy ez a halátralan megsze- mélyesítés idegen a mai ember szemében, de az alap gondolatot és a szándékot a mai ke- resztény sem utasíthatja el: Istent dicsőíti minden teremtménye. Az ő hatalmáról és gazdagságáról vall még az is, amivel nekünk nincs közvetlen kapcsolatunk, de még az is, ami esetleg – tevőleges vagy mulasztásból fakadó vétkünk miatt is – veszedelmet je- lenhetnek számunkra. Az egyház minden- esetre felvette a „Három ifjú énekét” a nap első imádságának, a matutinumnak a rendjé- be.

Az apokrifnak minősíthető énekben, amely szinte leltározza a teremtett világ jelenségeit, a szivárvány nem szerepel. De annál hangsúlyosabb an esik szó róla az özönvízzel kapcsolatban. Meteorológiaiilag ugyanazok a jelenségek okozták, mint a mi nyári záporaink után félragyogó szivárványt.

De az Ótestamentum ennél sokkal többet lát benne. Jelet, amely Isten igazságos ítéletét felülmúló irgalmáról beszél. Kettős vonat- kozásban is. Először is mintha Isten saját magát emlékeztetné ezzel a jellel. „Ha ott lesz az ív (a szivárvány íve) a felhőn, látni fogom és visszaemlékezem az örök szövete- ségre, amelyet Isten kötött minden élőlény- nyel, amely testben él a földön.” (1Móz 9) Bármennyire emberszabásúnak tűnik is ez a megfogalmazás, mégis arról beszél, hogy ezt a jelet nem az ember fantáziája találta ki, hanem Isten adta az embernek. Másodszo- r: ha Isten magát is emlékezteti ez a jel, a megmentett ember és világa is bátran emlé- kezhessen Isten ígéretére. Így lesz a szivárvány az Isten által bátorított reménység jelé- vé is.

Ez az egyetlen hely, ahol az Ótestamen- tum a szivárvány jeléről beszél. Az Újszö- vetség sem sokkal bőbeszédűbb: két helyen szól a szivárványról. Mindkét esetben a Jelenések könyvében. Már ebben a tényben is van valami szimbolikus: a kijelentés első könyvtől az utolsóig ível ez a jel. De más- hová kerül a hangsúly. Noé, illetve a me- gmentet teremtség esetében az özönvíz nélkül is mulandó világnak üzen ez a jel. A Jelenések könyvében pedig a soha el nem múló, új teremtség Urának, Jézus Krisz- tusnak a jelévé válik. „A királyi széken ült »Valaki«, a királyi szék körül pedig szivár- vány volt. (Jel 4,3) Ez a vízió ihlette a kö- zépkor névtelen művészeit, amikor az „Ura- k Urát”, a megdicsőült Krisztust, a Pantokrátort áldásra emelt kézzel, bal térdén a nyitott evangéliummal ábrázolták. A nyi- tott könyv két lapján általában ez olvasható: „Én vagyok a világ világossága.” Krisztust vagy a szivárvány színeiben tündöklő mandorla (mandula alakú glória) veszi kö-

rül, vagy maga a szivárvány a trónusa. Ma- gán viseli a sebek hegét. Ő viselte el az igaz- ságos ítéletet, de ő maga a jele és teremtője a soha el nem múló Újnak, amelyet szem nem látott, fül nem hallott, és ember soha ki nem tudott volna gondolni. Az üdvösséget, amit ígért, és amiért kinhalált szenvedett, megad- ja mindazoknak, akiknek a hite reménység is öbennie, az új teremtség Urában.

„Egy angyal leszáll az égből, fején sziv- árvány.” (Jel 1) Az angyal nem ül a szivár- ványon, hanem hordozza azt. Nem ura az újnak, hanem a hiteles meghirdetője. Azt hirdeti Úra és küldője teljhatalmával, hogy amikor eljön az ideje, beteljesül, nyilván- válóvá válik Isten titka, ahogyan hírül adta azt szolgálóinak, a prófétáknak. Szava éppen olyan megbízható, mint Uráé. A feje körüli szivárvány küldője szivárványából való. Amit hirdet, azért hiteles, mert azt hirdeti, amit az Isten Báránya a minden hatalommal bíró Krisztus keresztségével szerzett, amit né- pének ajándékoz szavával és szentségeiben most, és színről színre megmutatja magát, amikor eljön az ideje.

Az év elején vagyunk. Tele kívánsággal, várakozással és aggodalmakkal, félelmekkel. Reménységeinknek is sokszor nagyon inga- tag a fundamentuma. Nem tudjuk, hogy a szivárvány, mint természeti jelenség, hány- szor lesz láthatóvá. De Jézus Krisztus, az el nem tűnő Jel, már ebben az elmúlóban az örökre maradandót ajándékozza. Ő maga segítsen bennünket, hogy várakozásainkat és reménységünket az örök élet reménysége formálhassa és korrigálhassa. A szivárvány, a jel eltűnhet, de akül jelez, az „fényességben egyre nő!” (EÉ 397,2)

Dr. h. c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

Payr Sándor, a dunántúli egyháztörténész

A háttér

Idén februárban emlékezünk a 150 év- vel ezelőtt született Payr Sándor egyháztör- téneész professzorra. Nevét bizonyára so- kan ismerik. Egy kutatója „a magyar evangélikus egyházunk legnagyobb törté- netírójának” nevezi. Nem túlzás ez? Nem voltak előtte és utána hozzá hasonlítható egyháztörténészek? Születésének másfél- százados jubileumán érdemes ennek a kérdésnek utánanézni. Persze nem csak ennyiről van szó. Különösen Jézus egyhá- zában, ahol igazában fel sem merülhet a „ki a nagyobb” kérdés semmilyen vonat- kozásban sem. Inkább így kell kérdez- nünk: ki volt Payr Sándor? Ez az írás személyét és munkáját szeretné a dunán- túli olvasók számára közel hozni születé- sének jubileumi évében, a Dunántúli Egy- házkerület újraalakulásának évtizedében, sőt a reformáció 500 éves jubileumára készülve. Jó volna éppen ebben az időben Payr Sándor életét és szolgálatát jobban megismernünk.

Ha valakit meg szeretnénk ismerni, jó, ha látjuk személyének és alakjának háttérét is, ahonnan indult. Úgy is fogalmazhatnánk, nemcsak az a kérdés ki volt, hanem az is, honnan indult. Így látjuk és ismerjük meg igazán a háttér előtt a szereplőt.

A szabadságharc vérral kiküzdött nagy pillanata múlt. A Dunántúli Egyházkerü- letben Haubner Máté, a szabadságharc buká- sa után fogságba került püspök 1860-ban (egy esztendővel Payr születése előtt) léphe- tett újra püspöki szolgálatba, felügyelőnk pedig ugyanekkor tizenegy évig nem volt. A vereség ellenére hazánkban, egyházunkban és kerületünkben mégis új időszak kezdő- dött. Kerületünkben két vezető neve lett ismert ebben a korban: Karsay Sándor és Gyurácz Ferenc püspökök neve. Hangsúlyos a „püspök” szó is, eddig ezt a nevet hivata- losan evangélikus egyházi vezető nem visel- hette. Payr Sándornak mindkét püspök sokat jelentett, erről később több szó is esik majd. A szabadságharc és a kiegyezés után va- gyunk tehát, egyházunkban és kerületünkben

egyrészt a felvilágosodás szelleme volt ural- kodó, másrészt mégis az erősödés jelei mu- tatkoztak. 1870-től 1890-ig 531 gyülekezet élt kerületünkben. Ebben minden leánygyüle- kezet, szórvány és az elcsatolt területeken élő gyülekezetek is beleszámláltnak. A gyülekezeti tagok száma ez idő alatt mintegy 20 000 lélekkel szaporodott. Talán chhez a háttérhez tartozik, hogy egyre tudatosabban küzdött egyházunk egy „belső elnyomás”, a vezető, katolikus egyház súlya ellen. Maga Payr Sándor is fellépett ebben a küzdelem- ben.

Nézzük a szűkebb, a családi háttérét és gyökereket is, mert ez sem lényegtelen. Ki- indulásul egy érdekes adat szolgálhat. Sárvá- ron 1886. október 10-én Talabér István és Mód Anna házasságkötésénél az esketési szolgálatot az anyakönyvi beírás szerint „Payer Sándor helybeli segédlelkész” vé- gezte. (Hafenscher Károly volt a gyülekezet lelkesze).

(Folytatás az 7. oldalon.)

